

OSSERVATORIO LETTERARIO

*** Ferrara e l'Altrove ***

BUONA PASQUA! - ÁLDOTT HÚSVÉTOT!

Gabriele D'Annunzio (1863-1938)
RISURREZIONE

Suono di campane,
voce che trasvola sul mondo,
canto che piove dal cielo sulla terra,
nella città sorda e irrequieta,
e nel silenzio dei colli
ove, nel pallore argenteo,
le bacche d'olivo maturano il dono di pace.
Suono che viene a te,
quale alleluia pasquale,
a offrirti la gioia di ogni primavera,
a chiamarti alla rinascita;
a dirti che la terra rifiorisce
se il tuo cuore si aprirà come un boccio,
che ripete un gesto d'amore e di speranza,
levando il mite ramoscello
in questa chiara alba di risurrezione!

Gabriele D'Annunzio (1863-1938)
FELTÁMADÁS

Konduló harangszók,
dalok, világot bejárók,
mennyből földre szállók,
az őrlő s zaklatott városban
s a völgyek némaságában,
ahol az ezüstös sápatag fényben
olivabogyó Isten-békét érlel.
A hozzád érkező harangszók dala,
mint húsvét örvendő allelujája
minden kikelet örömét ajánlja,
hogy újjászületésre hívjon téged;
hogy megüzenje: a föld újra éled,
ha, mint virágbimbó, kitárod szíved,
amely ismételten remél és szeret
a szelíd olivaágat magasra nyújtván
e feltámadásnak ragyogó hajnalán!

Traduzione in ungherese © di Melinda B. Tamás-Tarr

Angiolo Silvio Novaro (1866-1938)

ALLELUJA

Le campane hanno spezzato
le funi che le tenevano legate.

La terra ha sobbalzato,
s'è aperta e versa fiori.

E i fiori vanno in processione,
si affollano per le valli,
strisciano per i muri,
si annidano nei crepacci,
si arrampicano sulle pergole,
si affacciano agli orli dei sentieri.

Le farfalle sciamano, volano,
ruotano, prese nel gaio vortice.

Gli uccelli si sono ridestati tutti
insieme battendo l'ali.

Alleluja! - le campane che hanno
spezzato le funi suonano a festa,
a gran voce.

Valli e monti si rimandano
gli echi festosi.

Alleluja!

Angiolo Silvio Novaro (1866-1938)

ALLELUJA!

A harangok széttépték
a harangkötelet.

A föld beleremegett,
megnyílt, virágokat hintett.

S a virágok a keresztútra térnek,
ellepnek völgyeket,
falakhoz lapulnak,
hasadékba szorulnak,
lugásra felkúsznak,
ösvényen felbukkannak.

Pillangók forognak, rajzanak,
röpködnek vidám forgatagban.

Együtt csapkodva szárnyaikat
a madarak mind újjáéledtek.

Alleluja! - a harangkötelet
széttépő harangok ünnepet

harsogva zengenek,
mit visszahangoznak

völgyek és hegyek.

Alleluja!

Traduzione in ungherese © di Melinda B. Tamás-Tarr

Giovanni Pascoli (1855-1912)

GESÙ

E Gesù rivedeva, oltre il Giordano
campagne sotto il mietitor rimorte:
il suo giorno non molto era lontano.

E stettero le donne sulle porte
delle case, dicendo: Ave, Profeta!

Egli pensava al giorno di sua morte.
Egli si assise all'ombra d'una meta
di grano, e disse: Se non è chi celi

sotterra il seme, non sarà chi mieta.

Egli parlava di granai ne' Cieli:
e voi, fanciulli, intorno lui correte
con nelle teste brune aridi steli.

I Egli stringeva al seno quelle teste
brune; e Cefa parlò: Se costì siedì,
temo per l' inconsutile tua veste.

Egli abbracciava i suoi piccoli eredi;
«Il figlio - Giuda bisbigliò veloce -
d'un ladro, o Rabbi, t'è costì tra' piedi:

Barabba ha nome il padre suo, che in Croce
morirà ». Ma il Profeta, alzando gli occhi,
«No», mormorò con l'ombra nella voce;

e prese il bimbo sopra i suoi ginocchi.

Giovanni Pascoli (1855-1912)

JÉZUS

És Jézus a Jordánon túl,
a falvak alján ismét egy aratót meghalni látott:
az ő napja nem volt távol.

Asszonyok álltak a házajtókban
így köszöntvén: Üdvöz légy, Próféta!

Ő a halála napjára gondolt.
Leült az árnyékban egy búzahalomra
és így szólt: «Ha nincs ki elvesse

a földbe a magot, nem lesz ki learassa.»

Beszélt a Mennyek magtáráról:
«És akörül rohangáltok ti, gyermekek,
barna, szikkadt szálakkal fejeteken.»

Mellére vonta azokat a barna fejeket;
és Cefa megszólalt: «Ha ideülsz,
a Te szokatlan ruhád féltem.»

De Ő kis örököseit átölelte;
Gyorsan súgja Júdás: «Egy tolvaj vagy a
rabbi fia van ott a lábaid előtt:

Apja neve Barabás, aki majd meghal
a kereszten.» De felpillantott a Próféta,
elkomorult hangon mormolta: «Nem!» - s a gyermeket

magához vette, és a térdére ültette.

Traduzione in ungherese © di Melinda B. Tamás-Tarr

Clemente Maria Rebora (1885-1957)
NOTTURNO

Il sangue ferve per Gesù che affuoca.
Bruciamo! dico: e la parola è vuota.
Salvami tutto crocifisso (grido)
insanguinato di Te! Ma chiedo al muro,
in fisiche miserie io son confitto.
La grazia di patir, morire oscuro,
polverizzato nell'amor di Cristo:
far da concime sotto la sua Vigna,
pavimento sul qua! si passa, e scorda,
pedaliera premuta onde profonda
sai fa voce dell'organo nel tempio -
e risultare infine inutil servo:
questo, Gesù, da meolesti; e vano
promisi, se poi le anime allontano.
Bello è l'offrir, quale il fiorire al fiore;
ma dal sognato vien diverso il fatto.
Padre, Padre che ancor quaggiù mi tieni,
fa che in me l'Ecce non si perda o scemi!
A non poter morire intanto muoio.
Il sangue brucia: Gesù mette fuoco;
se non giunge all'ardor, solo è bruciore.
Maria invoco, che del Fuoco è Fiamma;
pietosa in volto, sembra dica ferma: -
Penitenza, figliolo, penitenza:
prega in preghiera che non veda effetto:
offriti sempre, anche se invan l'offerta;
e mentre stai senza sorte certa,
umiliato, e come maledetto,
Dio in misericordia ti conferma.

Clemente Maria Rebora (1885-1957)
NOCTURNE

Jézusért perzsel a vér, mely lángot vet.
Égjünk! – mondom: és a szó üres.
Tőled véres teljes kereszt, ments meg! –
kiáltom. De a szög a falban,
én vagyok átszúrva testi nyomorúságomban.
A tőrés kegyelme, meghalni sötétségben,
elporladni Krisztus szerelmében:
szőlőtőkéje alatt trágyává válni,
talajt ide rá! Elmúlni, elfeledni,
te tudod, lenyomott pedál,
a templom mély orgonahangja száll –
s végül haszontalan szolgának tűnni:
Jézus, ezt kívánnád tőlem? És hiába
volt a fogadalmam, ha a lelkek eltávoznak.
Szép dolog virágzást adni a virágnak
De az álmodottól más a tények valósága.
Atyám, Atyám, ki itt lent fogsz még engem
add, hogy Ecce ne tűnjön el vagy ne felejtődjön bennem!
Nem tudok meghalni, de mégis meghalok.
Éget a vér: Jézus lobbantja lángra;
Ha nem jut el forró vágyig, akkor perzselő fájdalom.
Mária! – fohászokod, aki tűzből lángoszlop;
orcájában irgalmas, s úgy tűnik, mintha mondaná: állj! –
Bűnbánat, fiacskám, bűnbánat:
könyörögj imában, hogy a hatást ne lásd:
mindig ajánld fel magad, még akkor is ha hiábavaló;
s míg bizonytalan sorsban találd magad
mint megalázott, vagy mint megátkozott,
Isten könyörületében téged megerősít majd.

Da Betegági dalok/Canti dell'infermità

Reményik Sándor (1890-1941)
A KERESZT FOGANTATÁSA

A Szentlélek nagy fergeg-köpenyben
A Libanonra szállott.
A Libanon csúcsán egy cédrus állott.
Törzse obeliszk, feje korona.
A Szentlélek ráharsogott: Te fa!
Máriától, a Szűztől most jövök.
Csírázik immár az Isten fia,
És áldott ő az asszonyok között.
Most rajtad a sor: ím, vihar-kezemmel
Megáldalak: légy terhes a kereszttel!
Légy te is áldott minden fák között.
Érezd, hogy nő benned a feszület,
Éveid: a Megváltó évei,
Míg utatok egykor összevezet.
Rajtad csorogjon végig Krisztus vére,
Kidöntve majd magányod vadonából
Állítsanak a világ közepébe,
Ott állj majd minden árva faluvégen,
Ott függj a cellák kietlen falán,
Ős-fádnak ezer apró másaképpen.
Forgácsoldj szét millió darabra,
A Szabadító tekintsen le rólad
Millió megbilincselte életrabra.
A Szentlélek nagy fergeg-köpenyben

Sándor Reményik (1890-1941)
LA CONCEZIONE DELLA CROCE

Lo Spirito Santo nel mantello vorticoso
Sul Libano s'era disceso.
Sulla cima di Libano si stava un cedro.
Il suo dorso era d'obelisco, corona il suo capo.
Tu, albero! - lo Spirito Santo gli ha tuonato.
Sto ora venendo da Maria, dalla Vergine.
Il figlio di Dio sta già generando,
E lei è benedetta tra le femmine.
Ora tocca a te: ecco, con la mia mano-tempesta
Ti benedico: sii gravoso dalla croce!
Sii anche tu benedetto tra tutti gli alberi.
Senti dentro di te crescere la croce,
I tuoi anni: sono gli anni del Salvatore,
Finché una volta non s'incontra le vostre strade.
Da te scenda il sangue di Cristo,
Abbattendoti dalla foresta del tuo isolamento
Ti mettano all'epicentro del mondo,
Poi sta' là al confine di tutti orfani paesi,
Pendi là nelle celle dalle vuote pareti,
Come il piccolo alter ego del tuo albero-avo,
Disfatti ovunque in milioni di pezzi
Il Salvatore da te giù guardi
Verso i mille prigionieri di vita incatenati.
Lo Spirito Santo nel mantello vorticoso

Tovazúgott a Libanon felett,
Zúgásában ezer fa reszketett,
Ordító erdőn ment harsogva át,
Csak egy fa értette meg a szavát.
Lehajlott óriási koronája:
Kereszt-sorsának megadta magát.

(Kolozsvár, 1928. március 1.)

Con rumore sopra Libano ha sorvolato,
Dal suo soffio mille alberi avevano tremato,
Attraversava tuonando il bosco strillante,
Ma soltanto un albero capiva le sue parole.
S'era inclinata la sua corona gigante
Si era arreso alla sua croce-sorte.

(Kolozsvár [Cluj nell'attuale Romania], 1 marzo 1928)

Traduzione dall'ungherese © di **Melinda B. Tamás-Tarr**

Pietro Metastasio (1698–1782)
LA PRIMAVERA¹

Già riede primavera/ col suo fiorito aspetto;/ già il grato
zeffiretto/ scherza fra l'erbe e i fior./Tornan le frondi
agli alberi,/ l'erbette al prato tornano;/ sol non ritorna a
me/ la pace del mio cor./
Febo col puro raggio/ sui monti il gel discioglie,/ e quei
le verdi spoglie/ veggonsi rivestir./ E il fiumicel, che
placido/ fra le sue sponde sormora,/ fa col disciolto
umor/ il margine fiorir. /
L'orride querce annose/ su le pendici alpine /già dal
ramoso crine /scuotono il tardo gel. /
A gara i campi adornano /mille fioretti tremuli, / non
violati ancor/ da vomere crudel. /
Al caro antico nido /fin dall'egizie arene/ la rondinella
viene, /che ha valicato il mar; /che, mentre il volo
accelera, / non vede il laccio pendere, /e va del
cacciatore /l'insidie ad incontrar. /
L'amante pastorella /già più serena in fronte /corre
all'usata fonte /a ricomporsi il crin. /
Escon le greggie ai pascoli; /d'abbandonar s'affrettano,
/ le arene il pescator, /l'albergo il pellegrin. /
Fin quel nocchier dolente, /che sul paterno lido,
/scherno del flutto infido, / naufrago ritornò; /nel
rivederlo placido /lieto discioglie l'ancore; / e
rammentar non sa /'orror che in lui trovò. /
E tu non curi intanto, /Fille, di darmi aita; /come la mia
ferita /colpa non sia di te. /
Ma, se ritorno libero/ gli antichi lacci a sciogliere, /no
che non stringerò /più fra catene il piè. /
Del tuo bel nome amato, /cinto del verde alloro,
/spesso le corde d'oro /ho fatto risonar. /
Or, se mi sei più rigida, /vuo' che i miei sdegni
apprendano/del fido mio servir /gli oltraggi a vendicar. /
Ah no; ben mio, perdona /questi sdegnosi accenti; /che
sono i miei lamenti /segni d'un vero amor. /
S'è tuo piacer, gradiscimi; /se così vuoi, disprezzami; /o
pietosa, o crudel, /sei l'anima del mio cor.

(1719)

¹ Dalle «Canzonette»

NOTA: Copiosa è la produzione di arie del Metastasio, che ne scrisse in numero superiore a milleduecento: il genere melodrammatico esigeva, infatti, che ogni scena fosse conclusa da un'aria, facente seguito al recitativo.

Fonte: <http://bepi1949.altervista.org/biblio2/arie/ariemeta.htm>

Pietro Metastasio (1698–1782)
A TAVASZ²

Már mosolyog a tavasz az ő virággal rakott
ábrázatjával: már a kedves zeffirecskejátszik a fűvek és
a virágok között. - Megjönnek a fákra a zöld ágak, a
fűvek a mezőre visszajőnek: egyedül énhozzám nem tér
meg az én szívemnek békéje.

Fébus az ő tiszta sűgárival a hegyeken a fagyot
eloszlatta: és azok az ő zöldellő ruházatjokat vissza
láttatnak öltözni. - És a patakocskák, melyek az ő partjai
közt lassú zúgással mormol, az ő eloszlátott
nedvességével virágoztatja a szélét.

Az iszonyú vén cserfák az álpesi kőszirteken már az ő
bogos gallyaikról lerázták a tunya zúzmarázt. - A mezők
seregenként piperéznek ezer rezgő virágocskát,
mellyeket még nem sértett meg a kegyetlen szántóvas.

Az ő kedves régi fészkeiből egész az égyiptomi
fővényektől fogva a kis fecske jön, általjövén a
tengeren. - Amelly míg repülését sietteti, nem látja a
függő töröket, és siet a vadász leseibe botlani.

A szerelmes pásztorleány már kinyíltabb ábrázattal fut
a szokott forrásra, hogy hajait rendbe szedje. - Kijőnek
a nyájak a legelőkre: siet a halász a partot, az útazó az
árnyéket elhagyni.

Az a bús hajós, ki a szülőtte partokra a hitetlen hab
csúfjátéki közül hajótörve jött vissza, látván, hogy a'
már csendes, vígan oldja fel a vasmacskákat, és
emlékezni nem tud azon irtózásra, mely őbenne vólt.

És neked, Filli, azonba eszedbe sem jut, hogy segíts
engemet: mintha az én vadságom nem a te hibád
vólna. - De ha szabadon visszatérek az én régi
békőimat előldozni, sohasem fogom többé
megszorongatni nyűgökkel lábomat.

A te szerelmes szép neveddel, zöld babérral
koszorúzva, arany húrjaimat gyakran hangoztattam.
Most ha keményebb léssz hozzám, az én haragom kikél
hűségem szolgálatomért bosszút állani.

Ah, nem: én kincsem, engedd meg e bosszússzókat;
mert az én siralmim egy igaz szerelemnek jelei. Ha
kedved tartja, szeress engemet; ha úgy tetszik, vess
meg engemet; akár kegyes, akár kegyetlen, légy az én
szívemnek lelke. -

Traduzione (1792) © di **Vitéz Csokonai Mihály** (1773-1805)

² Fonte: Csokonai Vitéz Mihály minden munkája. Műfordítások, Szépirodalmi kiadó, Budapest 1981., p.15-16

Dall'Osservatorio Letterario stampato ed online: <http://www.osservatorioletterario.net/osservatorio63-64.htm>

<http://www.osservatorioletterario.net/clementemariabora.pdf>

<http://www.osservatorioletterario.net/cocktailmusegemelle61-62.pdf> <http://www.osservatorioletterario.net/lirichepasquali.pdf>